

Kentsel Ekoturizm Açısından Isparta Kent İnsanınin Talep ve Eğilimleri

Fatma Gözde AKKUŞ^{1*}, Atila GÜL²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, 32260, Isparta, Türkiye.

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 32260, Isparta, Türkiye.

* e-mail: fatmagozdeakkus09@gmail.com

Öz

Sürdürülebilir turizmin ifadesi olan ekoturizm kentlere farklı bir değer katmaktadır. Bu değer ise kentsel mekanları ve yaşam kültürünü zenginleştirirken, sosyal, ekonomik, ekolojik ve çevresel katkıları da beraberinde getirmektedir. Kentsel ekoturizm, yöresel değerlerin önem kazanması, yöresel ve bölgesel ekonominin canlanması, insanların yeni yerler keşfetmesi, yerel deneyimlerin artması, farklı kültürdeki insan topluluklarının bir araya gelmesi, doğal çevreye sahip çıkma bilincinin kazanılması gibi pek çok katkılar sağlamaktadır. Çalışmanın amacı Isparta kentinin kentsel ekoturizm potansiyelinin ortaya konulması ve kent insanının talep ve eğilimlerinin belirlenmesi ve analizidir. Bu kapsamda Isparta kentinin kentsel ekoturizm açısından mevcut kaynak değerleri belirlenmiş, kent insanına (n: 409) yapılan anket çalışması ile kentsel ekoturizmüne yönelik talep ve eğilimler belirlenmiş ve GZFT analizi ile mevcut durum tespiti yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, ekoturizmin yapılma nedeni doğayı keşfetme ve bazı rekreasyonel etkinliklerde (doğa yürüyüşü, dağ bisikleti ile gezinti ve fotoğraf çekme vb.) bulunma olarak belirtilmiştir. Özellikle kentsel açık yeşil alanların ekoturizm etkinlikleri için en uygun alanlar olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, kentsel ekoturizm, sürdürülebilir turizm, Isparta, yeşil alanlar, peyzaj planlama.

Demands and Tendencies of Isparta Urban People in Terms of Urban Ecotourism

Abstract

The city of Isparta, which is the center of the Lakes Region in the Mediterranean Region, has a rich potential in terms of historical, archaeological and cultural values. Urban ecotourism provides many contributions such as gaining importance of local values, reviving local and regional economy, discovering new places, increasing local experiences, gathering of human communities from different cultures, and gaining the awareness of protecting the natural environment. In this study, the potential of the city of Isparta in terms of urban ecotourism was determined, the demands and trends for urban ecotourism were determined with a survey conducted to urban people (n: 409) and the current situation was determined with SWOT analysis. According to the results, the reason for ecotourism was stated as exploring nature and participating in some recreational

Atıf/Citation: Akkuş, F.G. ve Gül, A. (2020). Kentsel Ekoturizm Açısından Isparta Kent İnsanınin Talep ve Eğilimleri. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 5(2), 181-200.

DOI: [10.30785/mbud.758514](https://doi.org/10.30785/mbud.758514)

activities (trekking, mountain biking and taking photographs, etc.). It has been determined that especially urban green areas are preferred as the most suitable areas for ecotourism activities.

Keywords: Tourism, urban ecotourism, Isparta, sustainable tourism, green areas, landscape planning.

1. Giriş

Hızla büyüyen sektörlerden biri olan turizm, günümüz dünyasında çok hızlı bir değişim göstermektedir ve çok önemli bir ekonomik gelirdir. Sürdürülebilir kalkınmanın önemi ile turizmde doğaya dayalı faaliyetler artmış, doğa için önemli alternatif sürdürülebilir turizm türleri ortaya çıkmıştır (Kasalak, 2015).

Ekoturizm kavramı, ilk kez Ceballos-Lascurain tarafından 1983 yılında kullanılmıştır (Cosmescu ve Cosmescu, 2007). 2002 yılı "Dünya Ekoturizm Yılı" olarak ilan edilmiştir. Ardından Birleşmiş Milletler Çevre Programı, Dünya Turizm Örgütü, Quebec Turizm Teşkilatı ve Kanada Turizm Komisyonu tarafından "Dünya Ekoturizm Zirvesi" gerçekleştirilmiştir. 19-22 Mayıs tarihinde Kanada'nın Quebec eyaletinde, 138 ülkeden gelen 1100 delegenin katılımıyla gerçekleştirilen Zirve'de, tüm ülkelerin benimsediği bir ekoturizm tanımı belirlenerek, ortak ekoturizmin ilke ve prensipleri benimsenmiştir (Bekdemir ve Elmacı, 2014; Buckley, 2013; Gheorghie ve Udrescu, 2018; Kaplan, 2013).

Gül ve Özaltın (2007b)'a göre ekoturizm türleri;

- Yaban hayatı gözlem ve inceleme
- Mağara, kanyon, peribacaları, şelale gibi jeomorfolojik oluşumları gözlem ve inceleme
- Bitki gözlem ve inceleme
- Tarihi, arkeolojik, dinsel ve geleneksel, kültürel obje ve alanların gözlem ve inceleme
- Ekoturizm tabanlı doğa sporları şeklinde ifade edilmektedir.

Kentsel ekoturizmi, ilk olarak Blackstone Corporation (1996) tarafından önerilmiş ve kentsel alanlara yapılan sürdürülebilir seyahatler edilmesi olarak kabul edilmiştir. 2004 yılında Kanada'da yapılan Kentsel Ekoturizm "Urban Ecotourism Conference" adlı konferansta, Kent Ekoturizmi; Şehirlerin korunmasına yönelik faaliyetleri ve şehirlere yapılan bir doğa seyahatidir. Kent ekoturizmi, aslında kent doğal ekosistemine saygı duyan bir turizm anlayışı olup kentin doğal ve kültürel kaynak değerlerinin keşfedilmesi ve gezilmesi olarak algılanmaktadır. Ayrıca, ilgili paydaşların kent ortamında ki doğal ve kültürel mirasın korunması ve yenilenmesine yönelik odaklanmayı da içermektedir. Kent ekoturizminin 4 temel amacı vardır (Urban Ecotourism Declaration (UED), 2006):

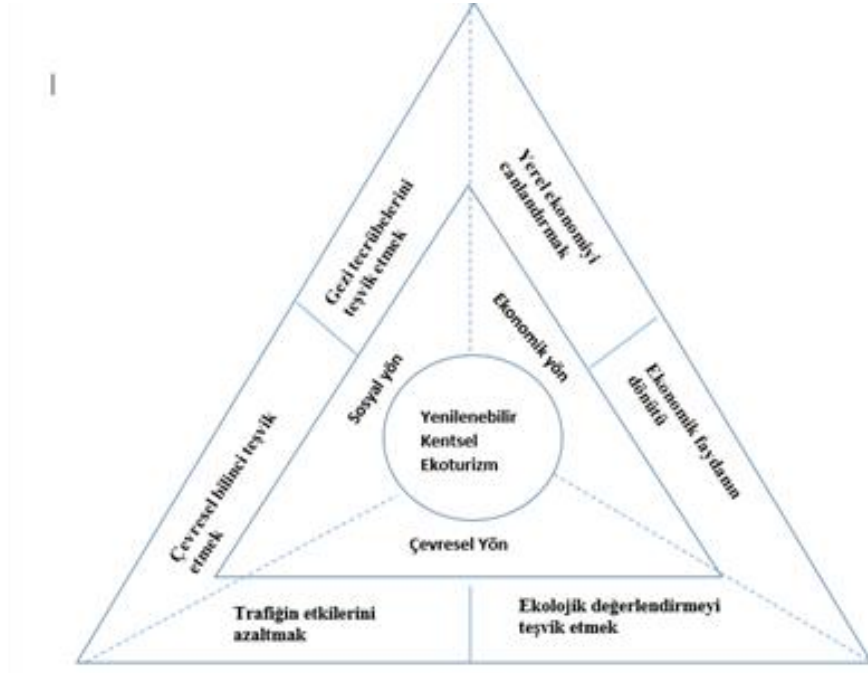
- Doğal ve kültürel mirası (doğal peyzaj, biyoçeşitlilik, yerel kültür) korumak ve yenilemek,
- Yerel yararları maksimize etmek, yerel halkın misafirlerin barınma ihtiyaçlarını karşılamasını ve rehberlik etmesini sağlamak,
- Çevresel konular, tarihi miras değerleri ve sürdürülebilirlik konularında kent insanının ve ziyaretçilerin farkındalıklarını artırmak ve bilinçlendirmek,
- Ekolojik ayak izlerini azaltmak şeklinde ifade edilmiştir.

Kent ekoturizminin 3 temel yararı bulunmaktadır (Wu, Wang ve Ho, 2010) (Şekil 1);

1. Sosyal Yararlar: Kentsel alanda ki yerel toplulukların içinde mekansal kavramlar, fiziksel özellikler ve toplu öğrenme faaliyetleri ile yerel deneyimler güçlenir. Böylece kent insanları ve ziyaretçiler gurur duyma ve sahip olma duygusunu geliştirir. Kentsel yaşamda farklı kültürlerin karışımı olarak ortaya çıkan kentsel farklı yerel topluluklarının birbirleriyle olan bağlantısını vurgulamak ve yerel kültür, gıda ve rekreasyon seçeneklerinin teşvik edilmesi sayesinde sağlıklı kentsel toplulukların oluşturulmasını sağlar.

2. Ekonomik yararlar: Yöreye ait malların ve hizmetlerin tüketimini teşvik ederek yerel ekonomiyi canlandırır. Yöresel ekonomide para dolaşımına yol açarak ekonomik fayda sağlar, böylece yerel esnekliği güçlendirir.

3. Çevresel Yararlar: Aktif ulaşımı teşvik ederek (bisiklet sürmek, yürümek) kentsel yerleri keşfetmesi sağlar ve seyahat seçeneklerini eve daha yakınlaştırarak enerji kullanımını azaltır. Kentsel ve doğal çevre arasındaki bağlantıları vurgulayarak, ilgili doğal ve kültürel mirasın korunması, canlandırılması ve eyleme dönüştürülmesi ile çevresel farkındalığı teşvik eder.

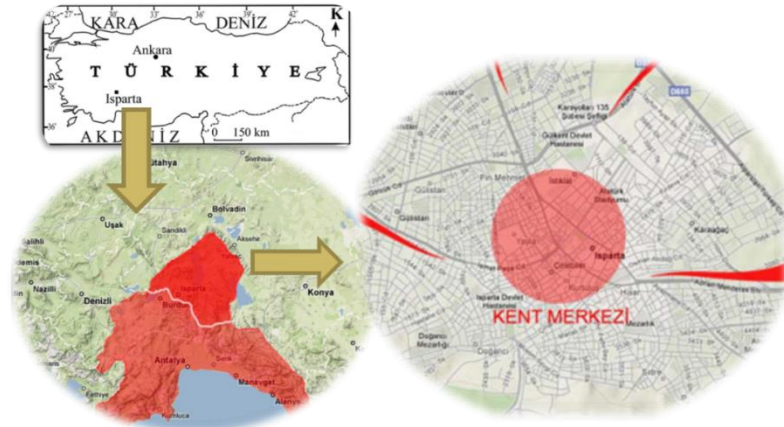

Şekil 1. Kentsel ekoturizmin temel yararları (Wu, Wang ve Ho, 2010)

2. Materyal ve Yöntem

Türkiye'nin önemli kentlerinden olan Isparta kenti, kırsal ve kentsel öğelerin buluştuğu/bütünleştiği bir peyzaja sahiptir. Isparta kenti, Akdeniz bölgesinde "Göller Bölgesi" olarak bilinen bölgede, merkezi bölge de dâhil olmak üzere 13 ilçeden oluşan orta büyüklükte bir kentin merkezidir. Isparta kenti Isparta Ovası'nda ortalama 1035 m yüksekliğinde ve yaklaşık 70 kilometrekare genişliğindedir. Isparta merkezinin topografyası güneyden kuzeye doğru düşük bir eğime sahiptir ve güney yüksek dağlarla çevrilidir (Gül ve Küçük, 2001).

Çalışma alanı, deniz seviyesinden 1,000m yüksekte, güneyden kuzeye doğru hafif meyilli bir alanda uzanmış olarak Isparta Çayı'nın iki tarafında kurulmuştur. Kentin kurulduğu sırtlar eğime uygun biçimde yamaçlardan ovaya doğru uzanmaktadır. İlk yerleşim yeri güneybatıdaki Hisar, güneydeki Sidre ve Kundaklı Ebe tepelerinden Minasın'a kadar uzanan eğimli alanlar ile Çelebi yeri denilen Paşa Çeşmeleri semti civarındır (Böcüzade, 1983). Bazı kaynaklarda kentin ilk yerleşim yerinin, Belönü Çayı civarında Sidre Tepesi'nin eteklerinde bulunan Sülebey Mahallesi olduğu belirtilmektedir (Akdemir, 2008).

Şekil 2. Isparta kentinin konumu

Çalışmanın aşamaları 4 başlıkta ele alınmıştır.

1. Kaynak Tarama Aşaması: Konuyla ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranarak ve ilgili bilgiler güncellenmiştir. Kaynak arşiv dosyası oluşturulmuştur.

2. Envanter ve Sörvey Aşaması: Alana ilişkin literatür temelinde, yapılan gözlemler ve incelemeler sonucu ziyaretleri ile alana ilişkin doğal ve kültürel değerleri ekoturizm etkinlikleri raporlanmış/listelenmiş ve değerlendirilmiştir. Envanter çalışmasında doğal değerler (iklim, jeoloji, jeomorfoloji, biyolojik çeşitlilik, hidroloji, toprak yapısı, bitki örtüsü çeşitliliği ve eğim vb.) ve kültürel değerler (tarihi ve arkeolojik kalıntı ve eserler, tescilli anıtsal mimari yapılar, tescilli yaşlı ağaçlar, mermer ve taş ocakları, yöresel festivaller, folklor, yöresel ürün ve mimarisi, arazi kullanım desenleri vb.) belirlenerek alan envanteri çıkarılmıştır.

Çalışmada, Isparta kent halkının alan çalışmaları kapsamında elde edilen ekoturizm değerleri, bu konudaki beklenti ve taleplerini ortaya koymak için anket çalışması yapılmıştır. Anket 3 bölümden oluşmaktadır. Anketin 1. bölüm katılımcıların demografik özellikleri, ikinci bölüm katılımcıların ekoturizme ilişkin kavramsal bilgilerinin irdelenmesi, üçüncü bölümde ise ekoturizm eğilimleri ve talepleri ile ilgili sorular sorgulanmıştır. Anket Isparta' kentinde oturan halka, ekoturizm konusundaki uzmanlara (akademisyenlere, turizm uzmanlarına) ve temsilcilere (acente, şirket) uygulanmıştır. Ankete katılanlar rasgele yöntemle seçilmiştir. Anket formları, 2018-2019 tarihinde ve yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak yaklaşık 20- 30 dakika arasında doldurulmuştur. Anket çalışmaları için örnekleme sayısı için hedef kitledeki birey sayısı bilinmiyorsa $n = t^2pq / d^2$ formülü kullanılarak gerçekleştirilmiştir Baş (2006)'da belirtilen formül ve değerlendirme ile %5 örnekleme hatası ($d = 0.05$) ile 409 kişiye uygulanmıştır.

Bu formülde; $n = t^2pq / d^2$ (Baş, 2006).

n: Örnekleme alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır.

Örnekleme sayısı için Isparta kent ölçeğinde %5 örnekleme hatasını kabul edilmiştir ($d = 0.05$) (Çizelge 1.).

3. Analiz ve Değerlendirme Aşaması: Anket çalışması sonucunda toplanan verilerin analizi için SPSS 22 programı kullanılmıştır. Katılımcıların ölçeklere verdikleri yanıtlara ilişkin faktör analizi ve güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Faktör analizi ve güvenilirlik analizi sonucunda uygun değerler bulunduğundan dolayı ölçek puanları demografik değişkenlere göre analiz edilmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçek puanları "Mann Whitney U" testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yaş grupları, meslek grupları, eğitim durumları ve ikamet yerlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında ise "Kruskal Wallis H" testi kullanılmıştır. Katılımcıların demografik bilgilerinin yüzdelik dağılımlarının belirlenmesinde ve ekoturizmle ilgili çoktan seçmeli sorulara verdikleri yanıtların frekans ve yüzdelik dağılımlarının belirlenmesinde frekans analizi kullanılmıştır.

Çalışmada kent insanına yapılan anket verileri analizi sonucu elde edilen bulgular ile yapılan envanter ve sörvey çalışmalarından elde edilen veriler doğrultusunda GZFT analizi yapılmıştır. Bu bağlamda içsel faktör olarak Güçlü (Strengths) ve Zayıf (Weaknesses) yönleri belirlenmiş, dışsal faktör olarak kaynaklanan Fırsat (Opportunities) ve Tehditleri (Threats) saptanmıştır. Mevcut kentsel ekoturizm mevcut durum potansiyeli ortaya konulmuştur. GZFT analizi çalışması ile güçlü yönler daha fazla geliştirilmesi yönünde, zayıf yönleri ise güçlü hale dönüştürme yönünde eylemler öngörülmüştür.

Ayrıca eylemler uzmanlara (n:30) yapılan 3'lü likert puanlama tekniğine "3 puan -Katılıyorum", 2 puan "Kararsızım", 1 puan -"Katılmıyorum" göre puanlandırılmak suretiyle GZFT öncelikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte fırsatların güçlü yönleri ile ilişkilendirmek ve tehditleri ise fırsata dönüştürmek suretiyle bazı eylemler önerilmiştir.

4. Sonuç ve Öneriler: Çalışmada envanter ve sörvey çalışmaları ve anket bulguları kapsamında Isparta kent içi ve yakın çevresinin ekoturizm kaynak değerleri belirlenmiş ve GZFT yolu ile analiz edilerek mevcut durum tespit edilmiş ve öneriler getirilmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Isparta kent insanının kentsel ekoturizmi konusundaki talep ve eğilimlerine yönelik anket sonuçlarının analizi ve değerlendirmesi

3.1.1. Ankete katılanların genel profili

Ankete katılanların genel profili incelendiğinde, %48'si kadın, %52'ü erkeklerden oluşmaktadır. Yaş grupları açısından en fazla %55'ini 18-35 yaş grubu ile %21'ini 36-53 yaş grubu oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunu %46'sı öğrenci ve %21'ini ise memur oluşturmaktadır. Katılımcıların %34'ü lisans mezunu, %24'ü yüksek lisans mezunudur. Katılımcıların %80'i Isparta merkezde ikamet ederken, %9'u Isparta'nın ilçelerinde, %11'i diğer illerde ikamet etmektedir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Ankete katılanların genel profili

Değişken	Alt değişken	Oran(%)
Cinsiyet	Erkek	52
	Kadın	48
Yaş grubu	18-35 yaş	55
	36-53 yaş	21
	53-70 yaş	20
	18 yaş altı	4
Meslek	Öğrenci	46
	Memur	21
	Akademisyen	18
	Esnaf	6
	Ev hanımı	5
	İşçi	4
Eğitim durumu	Lisans	34
	Yüksek Lisans	24
	Ön lisans	23
	Lise	15
	İlköğretim	4
İkamet yeri	Isparta merkez	80
	Diğer iller	11
	Isparta'nın ilçeleri	9
Toplam		100,00

Katılımcıların ekoturizmi tercih nedenleri incelendiğinde %31'i nün doğayı keşfetme, %13'ünün rekreasyonel etkinlik yapma isteği, %13'ünün kendini keşfetme isteği, %12'sinin insanlarla tanışma ve kültür gezisi, %11'inin macera tutkusu, %11'inin sessiz ortam isteği, %6'sının bilimsel ve sosyal merak, %3'ünün ise koruma amaçlı orijinal değerler görme nedenleri için ekoturizm yaptığı görülmektedir (Çizelge 2).

Çizelge 2. Katılımcıların ekoturizm aktivitelerini tercih etme nedenleri ve yüzdelik dağılımları

Soru	Tercih nedenleri	Oran (%)
**Ekoturizm aktivitelerini tercih etme nedenleriniz nelerdir?	Doğayı keşfetme	31
	Rekreasyonel etkinlik yapmak	13
	Kendini keşfetmek ve dinlemek	13
	İnsanlarla tanışma ve kültür gezisi	12
	Macera tutkusu	11
	Sessiz ortam isteği	11
	Bilimsel ve sosyal merak	6
	Koruma amaçlı orijinal değerler görmek	3
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Araştırmaya katılanların %73'ü Isparta ve çevresinde turizm faaliyetleri yaptığı görülmektedir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Katılımcıların 'İsparta ve çevresinde turizm yapıyor musunuz?' sorusuna verdikleri yanıtlar ve yüzde dağılımları

Soru	Turizm etkinlikleri yapma durumu	Oran(%)
İsparta ve çevresinde turizm etkinlikleri yapıyor musunuz?	Evet	73
	Hayır	27
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdeler dağılım incelenmiştir.

Araştırmaya katılanların %59'unun ekoturizm faaliyetleri yaptığı görülmektedir (Çizelge 4).

Çizelge 4. Katılımcıların 'İsparta ve çevresinde ekoturizm yapıyor musunuz?' sorusuna verdikleri yanıtlar ve yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm etkinlikleri yapma durumu	Oran(%)
İsparta ve çevresinde ekoturizm etkinlikleri yapıyor musunuz?	Evet	59
	Hayır	41
Toplam		100,00

Katılımcıların İsparta ve çevresinde ekoturizm tercih etmelerinde en fazla etkili olan faktörler incelendiğinde, %18'i tur acentesinin yönlendirmesi, %16'sı turist veya tanıdık tavsiyesi, %16'sı internet aracılığı, %11'i yazılı ve görsel medya ile tanıtım, %14'ü ulaşım mesafesi, %13'ü ulaşım araçlarının varlığı, %11'i daha önce gitmiş olmaları, %1'i ise diğer faktörlerin en etkili faktörler olduğunu ifade etmektedir (Çizelge 5).

Çizelge 5. Katılımcıların İsparta ve çevresinde turizm ve/veya ekoturizm faaliyetlerini tercih etmelerine en fazla etkili olan faktörler ve yüzde dağılımları

Soru	Tercih edilme nedenleri	Oran(%)
İsparta ve çevresinde turizm ve/veya ekoturizm etkinliklerinin tercih edilmesinde etkili olan faktörler nelerdir?	Tur acentesinin yönlendirilmesi	18
	Turist veya tanıdık tavsiyesi	16
	İnternet aracılığıyla	16
	Yazılı ve görsel medya ile tanıtım	11
	Ulaşım mesafesi	14
	Ulaşım araçlarının varlığı	13
	Daha önce gitmiş olmak	11
	Diğer	1
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdeler dağılım incelenmiştir.

Kentte ekoturizmin sağlayacağı katkılar hakkındaki görüşler incelendiğinde, katılımcıların %19'u mutlu olma, %18'i doğadaki canlılarla yakın iletişim, %14'ü yaşam sevinci, %14'ü insanlarla sağlıklı iletişim kurma, %12'si doğayı anlama, %10'u farkındalık ve bilinçlenme %9'u yenilenme %4'ü sorumluluk hissi kazandırma ile ilgili katkısı olacağını ifade etmektedir (Çizelge 6).

Çizelge 6. Katılımcılara göre kentte ekoturizm faaliyetlerinin size sağlayacağı katkılar ve yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm etkinliklerinin katkıları	Oran(%)
Kentte ekoturizm etkinliklerinin size sağlayacağı katkılar nelerdir?	Mutlu olma	19
	Doğadaki canlılarla yakın iletişim	18
	Yaşam sevinci	14
	İnsanlarla sağlıklı iletişim kurma	14
	Doğayı anlama	12
	Farkındalık ve bilinçlenme	10
	Yenilenme	9
	Sorumluluk hissi kazandırma	4
Toplam		100,00

3.1.2. Katılımcıların ekoturizme ilişkin talep ve beklentileri

Katılımcıların ekoturizm talepleri incelendiğinde, katılımcıların Isparta'da talep ettikleri ekoturizm faaliyetlerinin başında doğa yürüyüşü (%28,6), dağ bisikleti gezme (%9,4) geliyorken, en az talep ettikleri ekoturizm faaliyetlerinin erozyon önleme (%1,1) ve diğer (%1,6) faaliyetleri olduğu görülmektedir (Çizelge 7).

Çizelge 7. Katılımcıların Isparta'da talep ettiği ekoturizm faaliyetleri ve yüzde dağılımları

Soru	Talep edilen ekoturizm etkinlikleri	Oran(%)
**Isparta'da talep ettiğiniz ekoturizm etkinlikleri nelerdir?	Doğa yürüyüşü	29
	Dağ bisikleti gezme	9
	Fotoğraf çekmek	9
	Bitki gözleme	7
	Tarihi ve antik yerlere geziler	7
	Gül toplama ve üretim faaliyetleri	6
	Orienteering (Hedef bulma)	5
	Kültürel yapı ve objelerin gezilmesi	5
	Bitlendirme faaliyetleri	5
	Yaban hayatını gözleme	4
	Sokak hayvanlarının korunması ve bakımı	4
	Yabani ot temizliği	3
	Mahalle ve çocuk oyun alanları yapma ve organizasyon	2
	Hobi bahçelerinde sebze yetiştirme	2
	Diğer	2
	Erozyon önleme çalışmaları	1
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Katılımcıların %21'i kent parkların, %18'i kentsel açık ve yeşil alanların, %13'ü çay boyu yeşil kuşağın tercih edilebilecek alanlar olduğunu ifade etmektedir (Çizelge 8).

Çizelge 8. Katılımcılara göre Isparta ve çevresinde ekoturizm faaliyetleri için tercih edilebilen alanlar ve yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm etkinlikleri için tercih edilen alanlar	Oran(%)
**Isparta ve çevresinde ekoturizm etkinlikleri için hangi alanlar tercih edilebilir?	Kent parkları (Ayazmana, Gökçay)	21
	Kentsel açık ve yeşil alanlar	18
	Çay boyu yeşil kuşak	13
	Kent ormanları	9
	Gül bahçeleri	8
	Mahalle parkı	6
	Müzeler	6
	Tarım alanları	4
	Milas mesireliği	3
	Elma ve kiraz bahçeleri	3
	Hobi bahçeleri	3
	SDÜ botanik bahçesi	3
	SDÜ yerleşkesi	2
Diğer	1	
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Araştırmaya katılanların %33'ü Isparta ve çevresinde yer alan ekoturizm alanlarına yaya olarak giderken, %27'si özel araçla, %22'si toplu taşımayla, %10'u bisikletle, %7'si motosikletle ve %1'i diğer şekillerde gitmektedir (Çizelge 9).

Çizelge 3.9. Katılımcıların Isparta ve çevresinde yer alan kentsel ekoturizm alanlarına gidiş şekli ve yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm etkinlik alanlarına ulaşma şekli	Oran(%)
**Isparta ve yakın çevresinde yer alan kentsel ekoturizm alanlarına nasıl gidirsiniz?	Yaya olarak	33
	Özel araçla	27
	Toplu taşımayla	22
	Bisikletle	10
	Motosikletle	7
	Diğer	1
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Katılımcıların %32'si haftada bir kez giderken, %28'si ayda bir kez, %18'si ekoturizm alanlarına haftada birden fazla, %14'ü yılda bir kez, %8'i ise çok ender olarak gitmektedir (Çizelge 10).

Çizelge 10. Katılımcıların kentsel ekoturizm faaliyetlerini gerçekleştirme sıklığı ve yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm etkinliklerini gerçekleştirme sıklığı	Oran(%)
Kentsel ekoturizm etkinliklerini hangi sıklıkla gerçekleştirirsiniz?	Haftada bir	32
	Ayda bir	28
	Haftada birden fazla	18
	Yılda bir	14
	Çok ender	8
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Katılımcıların kentsel ekoturizm alanlarına en fazla mayıs (%23), nisan (%21) ve haziran (%13) aylarında gittikleri görülmektedir (Çizelge 11).

Çizelge 11. Katılımcıların kentsel ekoturizm alanlarına gittiği aylar ve yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm alanlarına gitme zamanı	%
**Kentsel ekoturizm alanlarına hangi aylarda gidirsiniz?	Ocak	2
	Şubat	2
	Mart	5
	Nisan	21
	Mayıs	23
	Haziran	13
	Temmuz	15
	Ağustos	10
	Eylül	9
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Katılımcıların kentsel ekoturizm alanlarına gün olarak ise en fazla Cumartesi (%37), Pazar (%33) ve Cuma (%18) günlerinde gittikleri görülmektedir (Çizelge 12).

Çizelge 12. Katılımcıların kentsel ekoturizm alanlarını tercih ettiği günler ve yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm alanlarına gidilmesi tercih edilen günler	Oran(%)
**Ekoturizm alanlarını tercih edeceğiniz günler hangileridir?	Cumartesi	37
	Pazar	33
	Cuma	18
	Perşembe	5
	Çarşamba	4
	Pazartesi	2
	Salı	1
	Toplam	

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Araştırmaya katılanların %11'i ekoturizm alanlarına saat 05:00-08:00 arasında gittiğini ifade ederken, %32'si 08:00-12:00 arasında gittiğini, %26'sı 12:00-16:00 arasında gittiğini, %26'si 16:00-20:00 arasında gittiğini, %5'i 20:00-24:00 arasında gittiğini ifade etmektedir (Çizelge 13).

Çizelge 13. Katılımcıların kentsel ekoturizm etkinlikleri için tercih edilen saatler ve yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm etkinlikleri için tercih edilen saatler	Oran(%)
Ekoturizm etkinliklerini genellikle günün hangi saatlerinde yaparsınız?	08:00-12:00 arası	32
	12:00-16:00 arası	26
	16:00-20:00 arası	26
	5:00-08:00 arası	11
	20:00-24:00 arası	5
	Toplam	

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Katılımcıların %31'i ekoturizm etkinliklerinde 2-4 saat zaman geçiriyorken, %34'ü 4-6 saat zaman geçirmekte ve %20'si ise 6-8 saat zaman geçirmektedir (Çizelge 14).

Çizelge 14. Katılımcıların kentsel ekoturizm etkinlikleri için harcanan süre ve yüzde dağılımları

Soru	Yanıt	Oran(%)
Ekoturizm etkinliklerini ne kadar sürede yapmak istersiniz?	4-6 saat	34
	2-4 saat	31
	6-8 saat	20
	8-10 saat	6
	0-2 saat	6
	10 saatten fazla	3
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Katılımcıların %24'ü ekoturizm faaliyetleri için günlük harcama yapmazken, %17'si 30TL ve altında harcama yapmakta, %24'ü 30-100TL harcama yapmakta, %21'i 100-150TL harcama yapmakta, %12'si 150-250TL harcama yapmakta ve %2'si 250TL ve üzerinde harcama yapmaktadır (Çizelge 15).

Çizelge 15. Katılımcıların kentsel ekoturizm etkinlikleri için günlük kişi başı ortalama harcanan miktar ve yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm etkinlikleri için günlük harcama miktarı (TL)	%
Ekoturizm etkinlikleri için günlük kişi başı ortalama ne kadar harcama yapabilirsiniz?	Harcama yapmıyor	24
	30-100 TL	24
	100-150 TL	21
	30 TL altı	17
	150-250 TL	12
	250 TL üzeri	2
Toplam		100,00

**Birden fazla yanıt işaretlenebilir. Toplam cevap sayısı üzerinden yüzdelik dağılım incelenmiştir.

Çizelge incelendiğinde, katılımcıların %69'unun Isparta şehir merkezi ve yakın çevresinde kentsel ekoturizm etkinlikleri rotasının olmasını istediği belirtilmiştir (Çizelge 16).

Çizelge 16. Katılımcıların Isparta şehir merkezi ve yakın çevresinde kentsel ekoturizm etkinlik rotasının olmasını isteyenlerin yüzde dağılımları

Soru	Ekoturizm etkinlikleri rotasının olmasını isteyenler	%
Isparta şehir merkezi ve yakın çevresinde kentsel ekoturizm etkinlikleri rotasının olmasını ister misiniz?	Evet	69
	Fikrim yok	22
	Hayır	9
Toplam		100,00

Katılımcıların %14'ünün rotanın 5 km'den az olmasını istediği, %35'inin 5-10 km olmasını istediği, %27'sinin 10-15 km olmasını istediği, %23'ünün 15-30 km olmasını istediği, %1'sinin ise 30 km üzerinde olmasını istediği görülmektedir (Çizelge 17).

Çizelge 17. Katılımcılara göre Isparta şehir merkezi ve yakın çevresinde kentsel ekoturizm etkinlikleri rotasının mesafesi ve yüzde dağılımları

Soru	Rota mesafesi	%
Isparta şehir merkezi ve yakın çevresinde kentsel ekoturizm etkinlikleri rotasının olmasını istiyorsanız rotaların mesafesi ne olmalıdır?	5-10 km	35
	10-15 km	27
	15-30 km	23
	<5 km	14
	30 km <	1
Toplam		100,00

3.1.3. Ankete katılanların kent ekoturizme yönelik cinsiyete, yaşa, mesleğe, eğitim durumlarına ve ikamet yerine göre karşılaştırılmaları

Çizelgeler incelendiğinde, katılımcıların ekoturizm kavramı algı düzeylerinin ve bilgi düzeylerinin yüksek olduğu, ekoturizm faaliyetleri bilgi düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu görülmektedir (Çizelge 18).

Çizelge 18. Katılımcıların ekoturizm kavramı algı ölçeği, ekoturizm faaliyet bilgi ölçeği ve ekoturizm fayda bilgi ölçeği puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Ölçek	N	X	Ss
Kavram algı	409	4,24	,735
Faaliyet bilgi	409	4,16	,582
Fayda bilgi	409	4,25	,708

(N= Kişi sayısı, X= Aritmetik ortalama, Ss= Standart Sapma)

Çizelge incelendiğinde, kadınların ekoturizm kavramı algı düzeyinin erkeklerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($U=18121,0$; $p<0,05$), ekoturizm faaliyetleri bilgi düzeyi ve ekoturizm faaliyetleri fayda bilgi düzeyinin ise katılımcıların cinsiyetleri bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir (Çizelge 19).

Çizelge 19. Katılımcıların ekoturizm kavramı algı ölçeği, ekoturizm faaliyet bilgi ölçeği ve ekoturizm fayda bilgi ölçeği puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	N	X	Ss	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
Kavram algı	Kadın	195	4,33	0,65	219,07	42719,0	18121,0	,021
	Erkek	214	4,16	0,80	192,18	41126,0		
Faaliyet bilgi	Kadın	195	4,21	0,53	213,59	41650,5	19189,5	,160
	Erkek	214	4,12	0,62	197,17	42194,5		
Fayda bilgi	Kadın	195	4,29	0,68	214,02	41734,5	19105,5	,138
	Erkek	214	4,21	0,73	196,78	42110,5		

(N= Kişi sayısı, X= Aritmetik ortalama, Ss= Standart Sapma)

(U= Mann Whitney U test değeri, p= percent kelimesinin kısaltması)

Çizelge incelendiğinde, katılımcıların yaş grupları bakımından ekoturizm kavramı algı düzeylerinin ($x^2=44,0$; $p<0,05$), ekoturizm faaliyetleri bilgi düzeylerinin ($x^2=34,3$; $p<0,05$) ve ekoturizm fayda bilgi düzeylerinin ($x^2=16,3$; $p<0,05$) anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Anlamlı fark olan ekoturizm kavramı algı, faaliyet bilgi ve fayda bilgi düzeylerinde, 18 yaş ve altı, 36-53 yaş ve 53-70 yaş grubundaki katılımcıların ekoturizm kavramı algı, faaliyet bilgi ve fayda bilgi düzeylerinin 18-35 yaş grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir (Çizelge 20).

Çizelge 20. Katılımcıların ekoturizm kavramı algı ölçeği, ekoturizm faaliyet bilgi ölçeği ve ekoturizm fayda bilgi ölçeği puanlarının yaş gruplarına göre karşılaştırılması

Ölçek	Yaş grubu	N	X	Ss	Sıra top.	x^2	p	Gruplar arası fark
Kavram algı	18 yaş altı	18	4,39	0,32	204,03	44,0	,000	1>2, 2<3, 2<4
	18-35 yaş	223	4,03	0,83	171,00			
	36-53 yaş	86	4,54	0,49	257,35			
	53-70 yaş	82	4,46	0,55	242,77			
Faaliyet bilgi	18 yaş altı	18	4,36	0,19	234,19	34,4	,000	1>2, 2<3, 2<4
	18-35 yaş	223	4,01	0,66	173,87			
	36-53 yaş	86	4,37	0,37	247,38			
	53-70 yaş	82	4,31	0,46	238,80			
Fayda bilgi	18 yaş altı	18	4,38	0,24	194,64	16,3	,001	1>2, 2<3, 2<4
	18-35 yaş	223	4,11	0,83	185,70			
	36-53 yaş	86	4,47	0,48	242,30			
	53-70 yaş	82	4,38	0,49	220,64			

(N= Kişi sayısı, X= Aritmetik ortalama, Ss= Standart Sapma)

(x^2 = Kruskal Wallis H testi Ki Kare değeri, p= percent kelimesinin kısaltması)

Çizelge incelendiğinde, katılımcıların meslek grubu bakımından ekoturizm kavramı algı düzeylerinin ($x^2=86,68$; $p<0,05$), ekoturizm faaliyetleri bilgi düzeylerinin ($x^2=67,49$; $p<0,05$) ve ekoturizm fayda bilgi

düzeylerinin ($\chi^2=44,93$; $p<0,05$) anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Anlamlı fark olan ekoturizm kavramı algısında memur, öğrenci, ev hanımı ve diğer meslek grubundaki katılımcıların algısının işçi olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, ayrıca diğer meslek grubunda bulunan katılımcıların algısının öğrenci ve esnaf olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Anlamlı fark olan ekoturizm faaliyet bilgisinde, memur, öğrenci, ev hanımı ve diğer meslek gruplarındaki katılımcıların bilgi faaliyet bilgi düzeyinin işçi olan ve esnaf olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, diğer meslek gruplarındaki katılımcıların faaliyet bilgi düzeyinin memur olan ve ev hanımı olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Anlamlı fark olan ekoturizm fayda bilgi düzeyinde, memur ve diğer meslek gruplarındaki katılımcıların ekoturizm fayda bilgi düzeyinin öğrenci ve esnaf olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir (Çizelge 21).

Çizelge 21. Katılımcıların ekoturizm kavramı algı ölçeği, ekoturizm faaliyet bilgi ölçeği ve ekoturizm fayda bilgi ölçeği puanlarının meslek gruplarına göre karşılaştırılması

Ölçek	Meslek grubu	N	X	Ss	Sıra top.	χ^2	p	Gruplar arası fark
Kavram algı	Memur	69	4,28	0,69	212,13	86,68	,000	1>3, 1<6, 2>3, 3<5, 3<6, 4<6
	İşçi	18	4,42	0,64	243,58			
	Öğrenci	188	3,95	0,83	153,98			
	Esnaf	16	4,29	0,44	178,00			
	Ev hanımı	11	4,60	0,33	253,59			
Faaliyet bilgi	Diğer	107	4,64	0,34	282,60	67,49	,000	1>3, 1>4, 1<6, 2>3, 2>4, 3<5, 3<6, 4<5, 4<6, 5<6
	Memur	69	4,20	0,54	215,83			
	İşçi	18	4,18	0,72	236,31			
	Öğrenci	188	3,99	0,64	163,45			
	Esnaf	16	4,03	0,32	138,47			
Fayda bilgi	Ev hanımı	11	4,32	0,13	215,73	44,93	,000	1>3, 1>4, 3<6, 4<6
	Diğer	107	4,44	0,39	274,60			
	Memur	69	4,36	0,57	226,71			
	İşçi	18	4,19	0,89	209,56			
	Öğrenci	188	4,05	0,82	169,02			
	Esnaf	16	4,13	0,55	159,56			
	Ev hanımı	11	4,45	0,29	222,45			
	Diğer	107	4,54	0,42	258,45			

(N= Kişi sayısı, X= Aritmetik ortalama, Ss= Standart Sapma)

(χ^2 = Kruskal Wallis H testi Ki Kare değeri, p= percent kelimesinin kısaltması)

Çizelge incelendiğinde, katılımcıların eğitim durumu bakımından ekoturizm kavramı algı düzeylerinin ($\chi^2=86,8$; $p<0,05$), ekoturizm faaliyetleri bilgi düzeylerinin ($\chi^2=71,8$; $p<0,05$) ve ekoturizm fayda bilgi düzeylerinin ($\chi^2=52,3$; $p<0,05$) anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Anlamlı farklılık bulunan ekoturizm kavramı algı ve faaliyet bilgi düzeylerinde, ilköğretim, lise, ön lisans ve yüksek lisans mezunu katılımcıların algı ve faaliyet bilgi düzeyinin lisans mezunu olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, ayrıca yüksek lisans mezunu olan katılımcıların algı ve faaliyet bilgi düzeyinin ilköğretim mezunu, lise mezunu ve ön lisans mezunu olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Anlamlı farklılık bulunan ekoturizm fayda bilgi düzeyinde, ilköğretim, lise, ön lisans ve yüksek lisans mezunu katılımcıların fayda bilgi düzeyinin lisans mezunu olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, ayrıca yüksek lisans mezunu ve ön lisans mezunu olan katılımcıların fayda bilgi düzeyinin lise mezunu olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$) (Çizelge 22).

Çizelge 22. Katılımcıların ekoturizm kavramı algı ölçeği, ekoturizm faaliyet bilgi ölçeği ve ekoturizm fayda bilgi ölçeği puanlarının eğitim durumlarına göre karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim durumu	N	X	Ss	Sıra top.	x ²	p	Gruplar arası fark
Kavram algı	İlköğretim	19	4,43	0,32	213,95	86,8	,000	1>4, 1<5, 2>4, 2<5, 3>4, 3<5, 4<5
	Lise	60	4,27	0,83	215,73			
	Ön lisans	95	4,27	0,77	214,16			
	Lisans	137	3,89	0,77	138,04			
	Yüksek Lisans	98	4,65	0,30	281,42			
Faaliyet bilgi	İlköğretim	19	4,29	0,33	206,55	71,8	,000	1>4, 1<5, 2>4, 2<5, 3>4, 3<5, 4<5
	Lise	60	4,14	0,52	196,22			
	Ön lisans	95	4,21	0,52	213,88			
	Lisans	137	3,90	0,69	148,68			
	Yüksek Lisans	98	4,47	0,34	280,20			
Fayda bilgi	İlköğretim	19	4,46	0,29	230,18	52,3	,000	1>4, 2<3, 2>4, 2<5, 3>4, 4<5
	Lise	60	4,12	0,82	184,33			
	Ön lisans	95	4,31	0,76	230,27			
	Lisans	137	4,02	0,76	154,92			
	Yüksek Lisans	98	4,55	0,35	258,28			

(N= Kişi sayısı, X= Aritmetik ortalama, Ss= Standart Sapma)

(x²= Kruskal Wallis H testi Ki Kare değeri , p= percent kelimesinin kısaltması)

Çizelge incelendiğinde, katılımcıların ikamet yerleri bakımından ekoturizm kavramı algı düzeylerinin (x²=32,3; p<0,05), ekoturizm faaliyetleri bilgi düzeylerinin (x²=20,5; p<0,05) ve ekoturizm fayda bilgi düzeylerinin (x²=21,6; p<0,05) anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Anlamlı farklılık bulunan ekoturizm kavramı algı düzeyinde, Isparta merkezde ikamet eden katılımcıların algı düzeyinin Isparta'nın ilçeleri ve diğer illerde ikamet eden katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir (p<0,05). Anlamlı farklılık bulunan ekoturizm faaliyet bilgi düzeyinde, Isparta merkezde ve Isparta'nın ilçelerinde ikamet eden katılımcıların faaliyet bilgi düzeyinin diğer illerde ikamet eden katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir (p<0,05). Anlamlı farklılık bulunan ekoturizm fayda bilgi düzeyinde, Isparta merkezde ikamet eden katılımcıların fayda bilgi düzeyinin diğer illerde ikamet eden katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir (p<0,05) (Çizelge 23).

Çizelge 23. Katılımcıların ekoturizm kavramı algı ölçeği, ekoturizm faaliyet bilgi ölçeği ve ekoturizm fayda bilgi ölçeği puanlarının ikamet yerlerine göre karşılaştırılması

Ölçek	İkamet Yeri	N	X	Ss	Sıra top.	x ²	p	Gruplar arası fark
Kavram algı	Isparta merkez	327	4,35	0,62	0,00	32,3	,000	1>2, 1>3
	Isparta'nın ilçeleri	36	3,68	1,10	0,00			
	diğer iller	46	3,90	0,83	0,00			
Faaliyet bilgi	Isparta merkez	327	4,20	0,57	0,00	20,5	,000	1>3, 2>3
	Isparta'nın ilçeleri	36	4,20	0,50	0,00			
	diğer iller	46	3,88	0,62	0,00			
Fayda bilgi	Isparta merkez	327	4,32	0,66	0,00	21,6	,000	1>3
	Isparta'nın ilçeleri	36	4,10	0,80	0,00			
	diğer iller	46	3,89	0,86	0,00			

(N= Kişi sayısı, X= Aritmetik ortalama, Ss= Standart Sapma)

(x²= Kruskal Wallis H testi Ki Kare değeri , p= percent kelimesinin kısaltması)

Elde edilen bulgular sonucu, ankete katılanların ekoturizme yönelik algılarının yüksek olduğu, bunun yanında ekoturizm faaliyetlerine sıklıkla katıldıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların ekoturizme genellikle bahar ve yaz aylarında, hafta sonlarında, öğleden önce ve öğleden sonraki saat dilimlerinde, 2-6 saat aralığında katıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında katılımcıların ekoturizme yönelik algılarının sahip oldukları demografik değişkenlere göre farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ekoturizm için en uygun etkinlikler doğa yürüyüşleri, bitki gözleme, dağa tırmanma, kampçılık, yaban hayvanı gözleme, kuş gözleme, orienteering (yön bulma), fotoğrafçılık ve tarihi ve arkeolojik geziler gibi etkinlikler olarak kabul edilmektedir (Selimoğlu, 2004; Gül ve Özaltın, 2007a; Gül ve Özaltın, 2007b; Gül ve Özaltın, 2008).

Nayir (2009) tarafından yapılan çalışmada Isparta yöresinde deneklerin en çok tercih ettikleri etkinlikler; doğa yürüyüşü (%31), dağ tırmanışı (%15), doğa-bitki gözlem ve inceleme (%15), fotoğraf çekmek (%13,5) gibi etkinlikler olduğu belirlenmiştir. Literatürdeki sonuçlar değerlendirildiğinde halkın ekoturizme yönelme nedenlerinin başında doğayla iç içe olma, stres atma, şehir gürültüsünden uzaklaşma, keşfetme, macera tutkusu ve rekreatif etkinlik yapma gibi amaçların geldiği görülmektedir (Karaküçük, 2008; Nayir, 2009; Taş, 2012).

Nayir (2009) tarafından Isparta yöresi için ekoturizm faaliyetlerinin etkin ve verimli olması için tanıtım ve reklam (%28), eğitim ve bilinçlenme faaliyetleri (%22,5), paydaşlarla yoğun işbirliği (%17) vb konular önerilmiştir.

3.2. Isparta kentsel ekoturizmine yönelik mevcut durum tespiti (GZFT) ve analizi Isparta kent insanına yapılan anket sonuçları ve yapılan envanter çalışmaları sonucu Isparta kentinin ekoturizm yönelik içsel faktörler olan "Güçlü ve Zayıf" yönleri ile dışsal faktörler olan "Fırsat ve Tehditler" konusunda tespitler yapılmış ve analiz edilmiştir (Çizelge 24, 25, 26 ve 27).

Çizelge 3.24. Isparta kent ekoturizmine yönelik güçlü yönleri

Güçlü Yönler	Toplam Puan	Toplam puan yüzde oranı
• Kent merkezi ve çevresinde açık ve yeşil alanlara (Ayazmana ve Gökçay Kent parkları, Milas mesire alanı, Gölcük Tabiat Parkı ve mahalle parkları) sahip olması	145	1,79
• Kentte alternatif turizm (doğa yürüyüşü, dağ bisikleti, tırmanış, yamaç paraşütü, balon vb.) etkinlikleri açısından zengin potansiyele sahip olması	145	1,79
• Her mevsim turizm imkânlarına sahip olması	141	1,75
• Kent merkezinde SDU ve ISUBU iki ayrı üniversitenin olması ve öğrenci sayısının fazla olması	140	1,73
• Yöreye özgü endemik bitki türlerine sahip olması (Örneğin Kasnak Meşesi= <i>Quercus vulcanica</i>)	140	1,73
• Kentin doğal ve kültür turizm potansiyeline ve sürdürülebilir turizm açısından otantik ve bozulmamış bir doğal bir çevreye sahip olması	140	1,73
• Kent merkezinde arkeolojik, tarihi ve kültürel değerlere (9 adet cami, 4 adet kilise, 4 adet hamam vb.) sahip olması	139	1,72
• Potansiyel Turizm merkezleri (Antalya, Pamukkale, İzmir, vb.) arasında geçiş bölgesi olarak kullanılması ve ulaşımın kolay olması	139	1,72
• Isparta kentinin Antalya turizm merkezine (128 km), Burdur kentine yakın olması (32 km)	137	1,70
• Ekoturizm için doğal kaynaklar ve bozulmamış doğal çevreye sahip olması	137	1,70
• Yaban hayatı açısından çeşitliliğe sahip olması (Gölcük gölünde kuş ve yaban hayatı gözlemciliği)	137	1,70
• Kent merkezinde mevcut konaklama tesislerinin (otel, pansiyon ve apart vb.) olması	136	1,68
• Isparta kent merkezi ve çevresinde kültür rotaları ve kervan yollarının mevcut olması (Eğirdir Keyhüsrev Kervansarayı (Eğirdir Hanı), Gelendost Hanı (Kudret Hanı), St. Paul (Aziz Paul))	136	1,68
• İnanç ve kültür turizmi potansiyelinin gelişmiş olması	134	1,66

• Kent merkezi ve çevresinde yerel işgücünün varlığı ve yerel ekonomik gelişme potansiyelinde olması,	130	1,61
• Kentin somut olmayan kaynak değerlerine sahip olması (Isparta gülü, halıcılık, elma vb. meyve yetiştiriciliği, gastronomi vb.)	130	1,61
• Tescilli Davraz kayak turizm alanı olması nedeniyle özellikle kış mevsiminde ziyaretçiler tarafından tercih edilmesi, Kayak merkezi çevresinde ekoturizm potansiyelinin olması	128	1,58
• Kent insanının turizme ve ekoturizme karşı olumlu tutumu ve yaklaşımının olması vb.	124	1,54
• İlk, orta ve lise öğrencilerinin varlığı ve potansiyeli	122	1,51
• Kentin Tarihsel ve kültürel dokusuyla Orta Anadolu'nun merkezinde olması, şehrin 4500 yaşında tarihi bir geçmişi olması	118	1,46
• Misafirperver, hoşgörülü yerel insan kaynağı	117	1,45

Çizelge 25. Isparta kent ekoturizmine yönelik zayıf yönleri

Zayıf Yönler	Toplam Puan	Toplam puan yüzde oranı
• Ekoturizm rotaların (kısa, orta ve uzun mesafeli) olmaması ve projelendirilmemesi	145	1,79
• Alanın bütüncül olarak etkin ve yetkin olan bir Yönetim Birimi ve organizasyonun olmaması	145	1,79
• Kurumlar arası iletişim ve koordinasyon eksikliği	144	1,78
• Tur organizasyonlarının eksikliği	143	1,77
• Ekoturizm etkinliklerine yönelik kaynak değerlerinin envanterinin yetersiz olması ve CBS ortamında veri tabanının oluşturulmaması	142	1,76
• Uluslararası ve ulusal ölçekte tanıtım eksikliğinin olması	142	1,76
• Ekoturist rehberi olmaması	141	1,75
• Yönlendirici, özendirici destek ve teşviklerin yokluğu	141	1,75
• Otantik ve ekoturizm odaklı çevreci konaklama imkânlarının yetersiz olması	141	1,75
• Yatırım ve finans imkânlarının yetersiz olması,	140	1,73
• Turistik ürün arzının yetersiz, ürün çeşitliliğinin olmayışı	140	1,73
• Ekoturizm ürünlerinin tanıtım ve pazarlama eksikliği	139	1,72
• Mimari ve peyzaj mekânsal tasarım uygulama projelerinin olmaması	138	1,71
• Ekoturizm etkinlikleri için eğitimli kalifiye eleman eksikliği	137	1,70
• Kente özgü stratejik eylem planının veya özel bir koruma ve yönetim planının olmaması	136	1,68
• Tarihi yerlerinin ve eserlerin yöre insanları tarafından bilinçsizce ve amaç dışı kullanımı	136	1,68
• Yerel yönetimlerin ilgisizliği	134	1,66
• Alanda ziyaretçi yönetim planının olmaması	134	1,66
• Mevcut konaklama ve hizmet sektöründeki ücretlerinin yüksek olması ve her kesime hitap etmemesi	127	1,57
• Ekoturizm eğitimi ve bilincinin eksikliği	127	1,57
• Toplu ulaşım ve taşıma hizmetlerinin yetersizliği	121	1,50
• Mevsimsel ve aylık taleplerin değişken olması	120	1,49
• Eğlence, dinlenme ve alışveriş mekân veya tesislerin yetersizliği	115	1,42

Çizelge 26. Isparta kent ekoturizmine yönelik fırsatlar

Fırsatlar	Toplam Puan	Toplam puan yüzde oranı
• Ulusal Turizm 2023 Stratejik Planlamasında Göller Bölgesinin ekoturizm bölgesi olarak belirlenmesi	141	1,75
• Doğa ve ekoturizme olan ilginin artması,	140	1,73
• Uluslararası potansiyel turizm merkezleri (Antalya, Pamukkale, İzmir, Aydın vb.) arasında geçiş bölgesinde yer alması ve turizm potansiyeline katkıda bulunması	139	1,72
• Turizm Acente ve Yatırımcılarının ilgi göstermesi	138	1,71
• Antalya kent merkezine ve havaalanına yakın olması,	134	1,66
• Yöre insanların alanın önemini farkında olması ve aktif rol üstlenme eğiliminde olması,	123	1,52
• Spor takımlarının yaz kamplarına yönelik taleplerin olması,	115	1,42
• Özgün yapı ve dokuya, tescil öncesi yapılmış bulunan niteliksiz müdahalelerin, geri dönüştürülebilir nitelikte olması	112	1,39

Çizelge 27. Isparta kent ekoturizmine yönelik tehditler

Tehditler	Toplam Puan	Toplam puan yüzde oranı
• Doğal ve Kültürel turizm mekanlarının taşıma kapasitesinin çok üzerinde kullanılması durumunda ekolojik veya çevresel bozulma riskinin olması,	138	1,71
• Yerel ekonomik kaynakları ve istihdam olanaklarının kısıtlılığı	131	1,62
• Turizm amaçlı kullanılacak alanlarda başka arazi kullanım taleplerinin olması	130	1,61
• Dış yatırımcıların turizm amaçlı mimari yapıları satın alma eğilimleri	127	1,57
• Küresel iklim değişikliği nedeniyle doğal bitkiler ve yaban hayatına olumsuz etkileme olasılığı	125	1,55
• Yaban hayatı açısından bilinçsiz ve kaçak avlanmanın yapılması	114	1,41
• Bilinçsiz tarım ve hayvancılık faaliyetleri	110	1,36
• Doğal alanlarda kontrolsüz çevre bozulmaları olasılığı	109	1,35
• Arkeolojik alanlarda yapılan tahribat	109	1,35

Durgun (2007), GZFT analizi ile Isparta turizminin en güçlü yönünün; zengin tarihi, kültürü ve bozulmamış doğal değerlerinin olduğu ifade etmiştir. Isparta turizminin en zayıf yönünün ise; tanıtım ve pazarlama eksikliği, yeterince gelişmemiş turizm bilinci ve yerel yönetimlerin ilgisizliği olduğunu belirtmiştir. İlin alternatif turizm türleri için potansiyelinin yüksek olması il turizminin en büyük fırsatı olarak belirtilirken, kentin turistik imajının zayıf olması Isparta turizminin en büyük tehdit unsuru olarak belirtilmiştir.

Nayir (2009)'a göre Isparta Yöresinin ekoturizm açısından Güçlü yönleri; Isparta coğrafyasının iklimsel ve jeomorfolojik konumunun çeşitliliği ve zenginliği, bitki ve yaban hayvan tür ve genetik çeşitliliği ve zenginliği, tarihi, arkeolojik, dinsel ve folklorik kültürel değerler açısından zenginliği ve doğal alanlarla bir arada yer alması, Antalya'ya yakın mesafede ve ulaşılabilir olması, her mevsimde farklı turizm veya ekoturizm etkinliklerinin yapılabilmesi, turizm ve ekoturizm yönünden çeşitlendirilmiş yöresel ürünlerin varlığı gibi sıralanmıştır. Isparta yöresinin zayıf yönleri; ekoturizm etkinliklerin alansal ve noktasal eylem planlarının olmaması, doğal alanlarda yapılan ekoturizm etkinliklerinin koordinasyon, organizasyon, izleme ve denetlemeye yönelik kurumsal bir yapı veya faaliyetlerin olmaması, ekoturizm paydaşları (alan yöneticileri, ekoturistler, acenteler, yöre insanları gibi) arasında diyalog ve işbirliğinin kurumlaşmamış olması ve katılım mekanizmalarının eksikliği, ekoturizm etkinliklerine yönelik tanıtım, reklam ve pazarlama imkânlarının yetersizliği, Isparta kentinin turistik kimlik ve imajının zayıf olması, finansman, yatırım teşvikleri ve girişimciliğin yetersizliği vb. şeklinde sıralanmıştır. Dışsal faktör olarak fırsatlar; Alternatif turizm türleri için potansiyelin yüksekliği, kırsal

alandaki yerel halka yeni iş ve gelir fırsatının sağlama olanağı, Isparta SDÜ öğrenci ve öğretim eleman kapasitesinin varlığı gibi şekilde belirtilmiştir. Dışsal faktör olarak tehditler ise; Doğal alanda yapılan ekoturizm faaliyetlerinin kontrolsüz ve bilinçsizce yapılması sonucu biyolojik çeşitliliğin olumsuz etkilenmesi, ekoturizm amaçlı işletmecilerin veya yatırımcıların getirim (rant) ve kar uğruna kırsal yöre insanlarını izole ederek, tek paydaş olma yaklaşımı ve ekoturizme yönelik bilinçsizce yapılacak teşvik ve yatırımların doğal alanlarda aşırı yapılaşmaya yol açması gibi şekilde belirlenmiştir (Nayir, 2009).

Durgun (2007)'a göre ise Isparta turizminin en zayıf yönü tanıtım ve pazarlama eksikliği olup aynı zamanda turizm bilincinin gelişmemiş olması, yerel yönetimlerin ilgisizliği ve bununla bağlantılı olarak ta alt yapı ve hizmet kalitesinin yetersizliği ve turistik bir imajının olmamasıdır.

4. Sonuç ve Öneriler

Günümüz koşullarında kent insanlarının yaşam ve davranış eğilimleri değişmekte ve çeşitlenmekte olup özellikle kentsel turizm aktivitelerinin önemi daha da artmaya devam etmektedir. Kent insanlarının ve turistlerin beklentileri ve talepleri doğrultusunda şehirler yeni eğilimleri takip etmek zorunda kalmaktadır. Örneğin günümüzde yaşanan pandemi (Covid 19) nedeniyle kent insanlarının evlerinde uzun süre kalması ve seyahat sınırlamaların getirilmesi vb nedenler sonucu kent içi ve yakın çevresindeki doğal ve kültürel rekreasyon alanlarına olan talebi ve kullanımını daha da artırmıştır. Kentsel ekoturizm, insanları kentsel bir çevrede doğa ile iç içe olma, keşfetme ve doğa farkındalığını artırma bağlamında önem kazanmaya başlamıştır. Kentsel ekoturizmi, kent doğal ekosistemine saygı duyan bir turizm anlayışı olup kentin doğal ve kültürel kaynak değerlerinin keşfedilmesi ve gezilmesi olarak kabul edilmektedir (Urban Ecotourism Declaration (UED), 2006).

Kentsel ekoturizm kentin ekolojik ve kültürel miras değerlerinin sürekliliğini koruyarak, kente ve kent insanına ekolojik ve ekonomik gelişme imkanı sağlayan, insanların farkındalık ve bilinç düzeyini artıran kente uygun ekoturizm faaliyetleri ve politikası olarak tanımlanmaktadır (Joppe ve Dodds, 1998; Wu, Wang ve Ho, 2010; İşçi, Pınarcı ve Gül, 2018). Kentsel ekoturizmin bileşenleri, yerel katılımçılık, yerel gelişme (ekonomik, sosyo kültürel ve ekolojik) ve politikalar, ekolojik odaklı yaklaşım, koruma ve geliştirme, sürdürülebilirlik, eğitim (farkındalık ve bilinçlenme) ve tanıtım olarak özetlenebilir.

Kentsel ekoturizmin temel ilkeleri ise şu şekildedir.

- Doğal ve kültürel temelli olması,
- Kentin doğal ve kültürel değer ve çeşitlerinin korunması ve yaşatılması,
- Ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanması,
- Bütüncül katılımçılık: Yerel yönetim ve yöneticileri, planlılar, karar vericiler, STK, resmi kurum ve kuruluşlar, vb. kentin tüm paydaşlarının kentsel ekoturizm tüm süreçlerine dâhil olması ve iş birliğinin ve koordinasyonun sağlanması hedeflenir.
- Doğa ve çevre koruma farkındalık ve bilinçlenmenin artırılması,
- Kent yerelinde ekolojik, sosyal ve ekonomik yarar sağlanması,
- Ekoturistlerin ve kent insanının sorumluluk alması, takdir etmesi ve tatmin düzeyinin yüksek olması,
- Kentin yönetim politikaları ile uyumlu olması,
- Ekoturizm yatırımlarının daha çok kent ölçeğinde küçük ve orta işletmeler tarafından yapılması ve teşvik edilmesi,
- Kentsel ekoturizm bağlamında oluşturulacak ekoturizm rotalar, planlama/tasarım ve yönetim süreçleri bütüncül olarak organize edilmesi vb. şekilde açıklanabilir.

Bu çalışmada anket sonuçlarına göre katılımçıların ekoturizmi tercih etme nedenleri doğayı keşfetme, rekreasyonel etkinlik yapma isteği, kendini keşfetme isteği, insanlarla tanışma, kültür gezisi, macera tutkusu yaşama, sessiz ortam isteği, bilimsel ve sosyal merak ve koruma amaçlı özgün yerleri görme

olarak sıralanmıştır. Ekoturizm faaliyetlerinin katılımcılara başta mutlu etmesi, doğadaki canlılarla yakın iletişim kurulması, yaşama sevinci sağlaması, insanlarla sağlıklı iletişim kurmaya yardımcı olması, doğayı anlamaya yönelik birçok katkılar sağladığı belirtilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu ekoturizm etkinlikleri olarak doğa yürüyüşü, dağ bisikleti gezme, fotoğraf çekmek, bitki gözleme, tarihi ve antik yerlere geziler, gül toplama ve üretim faaliyetlerini öncelikli olarak tercih edildiği belirlenmiştir. Katılımcıların çoğu ekoturizm etkinlikleri için kent parkları ve diğer kentsel açık ve yeşil alanların uygun olabileceği ifade edilmiştir. Katılımcıların kentsel ekoturizm faaliyetleri için çoğunlukla haftada bir kez gerçekleştirebileceğini, en çok mayıs, nisan ve haziran aylarını tercih ettikleri, cumartesi ve pazar günlerinin daha uygun olacağı, genel olarak öğleden önce faaliyetlerin yapılabileceği ve faaliyetler için yaklaşık 4-6 saat zaman ayırabileceğini ifade etmiştir.

Bu çalışmada yapılan GZFT analizi ile kentsel ekoturizm açısından Isparta kent merkezinin önemli potansiyele sahip olduğu belirlenmiştir. Kent merkezi ve çevresinde kültürel ve doğal değerler önemli bir yer teşkil etmektedir. Ancak bu güçlü yönlerinin veya değerlerin kentsel ekoturizm açısından değerlendirilebilmesi için zayıf yön olarak belirlenen konularda neden sonuç ilişkisine göre eylemler öngörülmesi ve uygulanmalıdır. Tehdit olarak belirtilen konularda ise fırsata dönüştürecek şekilde eylemler ortaya konulmalı ve güçlü yönler sürdürülebilir ve uygulanabilir hale getirilmelidir.

Isparta kentsel ekoturizm için dikkate alınması gereken öneriler;

- Isparta kent merkezinde kentsel ekoturizm için Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü sorumluluğunda Isparta Belediyesi, Orman Bölge Müdürlüğü, Üniversite, BAKA, Ekoturizm acenteleri, Rehberler vb ile ilgili paydaşlarla ortak hareket ederek sinerji ve işbirliği oluşturulmalıdır. Kentsel ekoturizm faaliyetleri için sorumlu bir birim veya komisyon oluşturulmalıdır.
- Yapılacak olan kentsel ekoturizm stratejik eylem planı ile uygulama, kontrol, denetleme ve yönetim sağlanmalıdır.
- Kentsel ekoturizm için kullanılabilir mekânsal değerlerin peyzaj tasarım uygulama projeleri yapılmalıdır. Mevcut mekânların bakım, onarım ve geliştirmeye yönelik çalışmalar öngörülmelidir.
- Kentsel ekoturizm için öncelikle kentsel yeşil alanlar (kent ve mahalle parkları vb) değerlendirilmelidir.
- Ekoturizm etkinlikleri kentin doğasına ve ekolojik/çevresel yapısına katkı sağlayacak programlar, eğitsel etkinlikler ve organizasyonlar gerçekleştirilmelidir.
- Ekoturizm etkinlikleri ve rotalar, yerel halkı ve ziyaretçileri kapsayacak şekilde çok yönlü olarak düşünülmelidir.
- Kentsel ekoturizmi etkinlikleri için gerek kent insanı gerekse turistler için yazılı ve görsel materyaller hazırlanmalı, ulusal ve uluslararası ölçekte tanıtımı yapılmalıdır.
- Isparta kent merkezi ve çevresine yönelik ekoturizm ve kültür rotaları yapılmalı ve diğer kültür rotaları ile bütünleştirilmelidir. Anket sonuçlarına göre Katılımcıların çoğunluğu 5-10 km arası (%35) ve 10-15 km arasında (%27) olmasını istemektedir. Bu bağlamda kısa mesafeli rotalar 5km, orta mesafeli rotalar 10 km ve uzun mesafeli rotalar ise 15-30 km olacak şekilde kurgulanmalıdır.
- Isparta kentsel ekoturizm stratejisi kentin kimlik değerleri ile ilişkilendirilerek yapılmalıdır.
- Ekoturizm faaliyetleri için "Ekoturizm Rehberlik Sertifikasyon" kursları düzenlenmelidir.
- Kentsel ekoturizm faaliyetleri için finans kaynağı oluşturulmalıdır.

Son söz olarak; Isparta kent merkezinin sahip olduğu kültürel ve doğal değerler, kentsel ekoturizm açısından önemli bir potansiyele oluşturmaktadır. Bu potansiyelin değerlendirilmesi kapsamında yapılacak her türlü girişim veya eylemler kentin sürdürülebilir gelişimine ve kaynak değerlerin korunmasına büyük katkılar sağlayacaktır. Bu eylemler bir yandan kent insanının farkındalığını ve bilinçlenmesini artırabileceği gibi diğer yandan daha fazla turist kente gelmesine, kentin tanıtımına ve gelişimine önemli fırsatlar oluşturabilecektir.

Teşekkür ve Bilgi Notu

Bu makale, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda, 2020 yılında tamamlanan doktora tezinden üretilmiştir. Makalede, ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Çalışmada Etik Kurul izni gerekmemiştir.

Kaynaklar

- Akdemir, S. (2008). XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Isparta, Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları: 2, Isparta.
- Baş, T. (2006). Anket, Seçkin Matbaası. S: 230.
- Bekdemir, Ü. ve Elmacı, S. (2014). Giresun İlinin Eko-Turizm Potansiyeli ve Değerlendirme Olanakları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Karadeniz Özel Sayısı (6), 1-30.
- Blackstone Corporation. (1996). Developing an urban ecotourism strategy for Metropolitan Toronto: A feasibility assessment for the green tourism partnership Toronto Green Tourism Association, Toronto.
- Böcüzade, Ş. S. (1983). Kuruluşundan Bu Güne Kadar Isparta Tarihi, c: 1-2, haz: S. Seren, Serenler Yayınları, İstanbul.
- Buckley, R. (2013). Defining Ecotourism: Consensus on Core, Disagreement on Detail. İçinde Roy Ballantyne and Jan Packer (Edt.), *International Handbook on Ecotourism* (ss.9-14). UK: Edward Elgar Publishing.
- Cosmescu, I. ve Cosmescu, D. (2007). The Ecotourism-A Strategic Alternative for Contemporary Tourism. *Annals of the University of Petroşani, Economics*, 7, 65-72.
- Durgun, A. (2007). Isparta turizminin swot analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl/Volume: 3, Sayı/Issue: 5, 2007, 93-109.
- Gheorghe, A. ve Udrescu, M. A. (2018). Management Model of Ecotourism Services Quality Analize. *Romanian Statistical Review*, 2, 119-136.
- Gül, A. ve Küçük, V. (2001). Kentsel açık-yeşil alanlar ve isparta örneğinde irdelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi *Orman Fakültesi Dergisi*, A(2), 27-48.
- Gül, A. ve Özaltın, O. (2007a). Türkiye'deki korunan doğal alanlarda ekoturizm amaçlı ekolojik planlama yaklaşımı. *Ekolojik Mimarlık ve Planlama Ulusal Sempozyumu*, 27-28 Nisan-2007, Antalya Mimarlar Odası. 194-203s. Antalya.
- Gül, A. ve Özaltın, O. (2007b). Ekoturizm ve Isparta I. Gülçevrem, Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Yıl 2007/2 Sayı:2 ISSN-1307-6795. 22-25s. Isparta.
- Gül, A. ve Özaltın, O. (2008). Ekoturizm ve Isparta II. Gülçevrem, Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. 2008/1 Sayı:3 ISSN-1307-6795. 18-21s. Isparta.
- İşci, B., Pınarcı, N. ve Gül, A. (2018). Kentsel ekoturizm ve isparta kent merkezinde uygulanabilirliği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (Urban Ecotourism and Applicability in Isparta City) 2018 Cilt 8, Sayı 1:sayfa 101-115. ISSN: 2147-7841.DoI Number: <http://dx.doi.org/10.14230/joiss481>.
- Joppe, M. ve Dodds, R. (1998). The urban green tourism: applying ecotourism principles to the city. *Travel and Tourism Research Association- Canada*, Toronto. Retrieved from <http://www.csu.edu/cerc/researchreports/documents/UrbanGreenTourism1998.pdf>
- Kaplan, S. (2013). Community Based Ecotourism for Sustainable Development in Eastern Black Sea Region an Evaluaion Through Local Communities Tourism Perception. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*. Altıncı Baskı. Gazi Kitabevi.

- Kasalak M. (2015). Dünyada ekoturizm pazarı ve ekoturizmin ülke gelirlerine katkıları. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 1(2): 20-26.
- Nayir, O. (2009). Isparta Yöresi Korunan Doğal Alanlarında Ekoturizm Talep Ve Eğilimlerinin Belirlenmesi Yüksek Lisans Tezi, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Isparta, 116s.
- Selimoğlu, Ö. (2004). Dünya ve Türkiye’de Ekoturizm. İstanbul Ticaret Odası Etüt ve Araştırma Şubesi, 19s, İstanbul.
- Taş, S. (2012). Trabzon ve Ekoturizm: Yerli Ziyaretçilerin Yöreyi Değerlendirmesine Yönelik Bir Araştırma. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s177, Balıkesir.
- Urban Ecotourism Declaration. (UED). (2006). Retrieved 18.05.06, <http://www.planeta.com/ecotravel/tour/urbandeclaration.html>.
- Wu, Y.Y., Wang, H.L. ve Ho Y.F. (2010). Urban ecotourism: Defining and assessing dimensions using fuzzy number construction. *Tourism Management* 31:739–743.